

Skema til afrapportering af ViD projekter
Videncenter for Dyrevelfærd
2017

1. Projekttitle:
Slagtning af drægtige kvæg og svin

2. Projektleder og projektdeltagere (titel, navn, adresse, tlf., e-mail):

Projektleder: Professor Søren Saxmose Nielsen, e-mail: saxmose@sund.ku.dk; tlf: 35333096
Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab
Sektion for Dyrevelfærd og Sygdomskontrol
Grønnegårdsvej 8
1870 Frederiksberg C

Projektdeltagere:

Professor Jørgen Agerholm, e-mail: jager@sund.ku.dk; tlf: 35332981
Institut for Klinisk Veterinærmedicin
Sektion for Reproduktion og Obstetrik
Højbakkegård Allé 5A
2630 Taastrup
Stud.med.vet. Camilla Hessel Krog, e-mail: qgf591@alumni.ku.dk
Stud.med.vet. Stine Ulrich Kjølsted, e-mail: zhs945@alumni.ku.dk
Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab
Sektion for Dyrevelfærd og Sygdomskontrol
Grønnegårdsvej 8
1870 Frederiksberg C

3. Populærvidenskabeligt dansk resumé (max 250 ord):

Slagtning af drægtige dyr kan være forbundet med etiske og dyrevelfærdsmæssige udfordringer. Det er ikke umiddelbart sandsynligt, at det ufødte foster påvirkes negativt af, at moderen slagtes, så påvirkningen er primært på moderdyret, der ikke må slagtes i sidste tiendedel af drægtigheden. Udbredelse af og årsager til slagtning af drægtige produktionsdyr i forskellige stadier af drægtigheden er kun i begrænset omfang beskrevet.

Vi lavede derfor en undersøgelse af forekomsten af drægtige søer og køer ved slagtning. Undersøgelsen omfattede dels drægtighedsundersøgelse af alle slagtede dyr på udvalgte dage, dels aldersvurdering af fostrene med et eksisterende (til svin) og et nyt (til kvæg) aldersvurderingsværktøj, og dels afdækning af årsagerne til slagtning af de specifikke drægtige dyr.

Blandt de 463 undersøgte søer var 10 (2%) søer fra 9 besætninger drægtige. Fire af søerne var i sidste trimester af drægtigheden. Blandt de 814 undersøgte kvæg var 23% drægtige, og 5% var drægtige i sidste 1/3 af drægtigheden. Telefoninterview af 90% af driftslederne førte til belysning af overvejelser om produktion, sundhed, dyrevelfærd og etik ved slagtning af drægtige dyr.

Halvdelen af driftslederne vidste ikke, at deres søer var drægtige, hvilket blev tilskrevet negative drægtighedsdiagnoser. Andre havde en bevidst strategi om at løbe flere søer end der skulle fare for så at sætte de svageste ud. De flere sene drægtigheder syntes til gengæld nøjere overvejet blandt kvægdriftsledere, hvor dilemmaer mellem valg af naturlighed og sundhed kontra etik var basis for mange overvejelser om årsagerne til at slagte drægtige dyr.

4. Populærvidenskabeligt engelsk resumé (max 250 ord):

Slaughter of pregnant animals can include production, ethical and animal welfare related challenges. Whereas the foetus is not highly likely to experience negative affect due to the slaughter of the dam, the impact is primarily on the dam. Slaughter in the last tenth of gestation is prohibited. However, few data exist on the prevalence of, and reasons for, slaughter of pregnant animals.

We conducted a prevalence survey of cattle and sows sent to slaughter in Denmark and interviewed farm managers about their reasons for slaughter of the pregnant animals.

Among the 463 sows examined, 10 (2%) sows from 9 herds were pregnant, with four of the pregnant sows being in the last trimester. Among 814 examined cattle > 353 days of age, 23% were pregnant, with 5% assessed pregnant in the last trimester.

Half of the sow managers did not know that their sows were pregnant, and all of those said a negative pregnancy diagnosis was the cause. Others deliberately inseminated many and culled the weakest of the surplus. Most cattle farmers knew their cattle were pregnant but often faced a dilemma between culling of a diseased or injured animal to ascertain animal welfare in contrast to the ethical concern of not slaughtering a pregnant animal. Then they would rather choose the former.

Assessment of gestation length in the last part of gestation is associated with major uncertainty. Therefore, breaches of existing legislation to protect the dam is difficult to document.

5. Videnskabeligt dansk resumé af projektets formål, udførelse, væsentligste resultater og konklusion (max 500 ord):

Det Europæiske Fødevareagentur (EFSA) offentliggjorde i 2017 en rapport, der pegede på, at forekomsten af drægtige køer og søer i vid udstrækning er ukendt i Europa og Danmark, ligesom udsætningsårsagerne er relativt ubeskrevne. Samtidig er eksisterende aldersestimatorer til kvæg ikke veldokumenterede eller ikke opdaterede med nutidige genotyper.

Målene med studiet var således at

- Udvikle og validere et værktøj til estimation af alderen af kvægfostre
- Bestemme forekomsten af drægtige søer og kvæg i forskellige drægtighedsstadier
- Belyse årsager til udsætning af drægtige søer og kvæg

Aldersbestemmelsesværktøjet blev baseret på data fra 349 dyr indsamlet fra et kvægslagteri i marts-april 2017. Føtomriske og morfologiske data blev korreleret til en estimeret gestationslængde.

Prævalens- og årsagsstudiet blev gennemført på et større dansk soslagteri d. 12-13. september 2017 og et større dansk kvægslagteri d. 16.-19. oktober 2017. Hver anden so og alle køer, kvier og kviekalve slagtet på de pågældende dage blev undersøgt for drægtighed, og børen på drægtige dyr blev åbnet og fostrets føtomriske data registreret. Efterfølgende blev

driftslederen fra de besætninger, der havde leveret drægtige dyr, forsøgt kontakten med henblik på at afdække kendskab, årsager og holdninger til slagtning af drægtige dyr.

Blandt 463 søer blev 10 søer fra 9 besætninger diagnosticeret som drægtige, med gestationslængder fra 23 til 89 dage. Otte af de 9 driftsledere deltog i det telefoniske interview. Fire vidste ikke, at søerne var drægtige, hvilket af nogen driftsledere tillagde negative scanningsresultater. For 7 dyr blev udsætterårsagen angivet som: 3 havde produktionsrelateret sygdom; 1 havde høj alder; og 3 udsætninger skyldtes, at for mange dyr var insemineret. Slagtning af sidstnævnte blev typisk angivet at ske 30-35 dage inde i drægtigheden.

Blandt 814 køer og kvier ældre end 353 dage (alderen på den yngste drægtige) blev 23% fundet drægtige. Gestationsalderen blev estimeret for fostrene med det nye aldersbestemmelsesværktøj for to racegrupper (jersey eller ikke-jersey) baseret på hovedbredde, hovedlængde, crown-rump-længde samt vægt. Den estimerede alder blev efterfølgende brugt til at opdele i gestationsgrupper. I studiepopulationen var 16% af dyrene således vurderet som >93 dage (>1/3) inde i gestationen, 5% >186 dage (>2/3) og 0,4% (3 dyr) > 252 dage (9/10) drægtige. Der var ingen overordnet forskel på, om dyrene var fra mælkeleverende eller ikke-mælkeleverende besætninger, men i de ikke-mælkeleverende besætninger var prævalensen højest blandt køer (38%), mens den var 15% blandt kvier ældre end 353 dage.

Halvfems procent af driftslederne bidrog med information om udsætningerne. Af driftslederne fra malkekvægsbesætninger vidste 55 (90%), at de afsendte dyr var drægtige, mens det var 20 (65%) for de ikke-mælkeleverende. Driftslederne angav samlet set, at sundhedsproblemer var årsagen i 48%, produktion i 49% og alder i 3% af tilfældene.

Mange af kvægdriftslederne angav, at de ikke ønskede at sende drægtige dyr til slagtning, specielt ikke sent i laktationen, men det kunne ofte være svært tidligt at forudsige, hvilke dyr, der ville blive udfordret sundhedsmæssigt. Samtidig valgte mange at inseminere brunstige køer for at skabe ro i stalden, eller man lod en tyr gå med dyrene for at få færre skader eller mere naturlighed.

6. Baggrund for projektet:

Et af formålene med hold af svin og kvæg er kødproduktion, hvor dyrene bringes til slagtning. Reproduktion er en væsentlig parameter i både svine- og kvægproduktionen, ligesom dyrenes sundhed spiller en central rolle. De tre parametre skal spille sammen for, at produktionen kan opretholdes. Slagtning af drægtige dyr kan således være en naturlig konsekvens af, at landmænd har et kontinuert fokus på, at dyrene kan reproducere, mens de samtidig skal have fokus på at have sunde dyr. Transport af drægtige dyr til slagtning er dog efter europæisk og dansk lovgivning ikke tilladt i sidste tiendedel af drægtigheden (EU Rådet, 2005; LBK nr 258 af 08/03/2013). I Tyskland har man tillige forbudt slagtning af visse drægtige produktionsdyr i sidste tredjedel af drægtigheden med effekt fra september 2017 (Deutscher Bundestag, 2017).

En primær årsag til forbuddet mod slagtning af drægtige dyr er transporten til slagteriet, idet denne kan være en belastning for det drægtige dyr. Flere EU medlemslande har tillige stillet spørgsmål ved, om de drægtige dyrs fostre kan lide, når deres mor føres til slagtning og i slagteprocessen. Det Europæiske Fødevarer sikkerhedsagentur (EFSA) har i perioden før og under projektet vurderet, hvorvidt fostre kan påvirkes negativt af transport og slagtning af deres mor. Det blev vurderet som værende relativt usandsynligt, at fostret havde neurofysiologisk kapacitet til at opfatte bevidst opfattelse af stimuli, da der i hjernen er mekanismer til at sikre mod dette.

Det kan dog ikke 100% udelukkes (EFSA, 2017). Samtidig vurderede EFSA, at der var begrænsede med data omkring prævalensen af drægtige dyr i Europa, ligesom mulighederne for at vurdere drægtighed og drægtighedslængde i mange scenarier er begrænsede. Slutteligt er der begrænset med information om årsagerne til, at drægtige produktionsdyr slagtes.

Referencer

Deutscher Bundestag, 2017. Deutscher Bundestag Gesetzentwurf Drucksach 18/12085 (på tysk, <http://dip21.bundestag.de/dip21/btd/18/120/1812085.pdf> , citeret 7. februar 2018)

EFSA AHAW Panel (EFSA Panel on Animal Health and Animal Welfare), More S, Bicout D, Bøtner A, Butterworth A, Calistri P, Depner K, Edwards S, Garin-Bastuji B, Good M, Gortazar Schmidt C, Michel V, Miranda MA, Nielsen SS, Velarde A, Thulke H-H, Sihvonen L, Spooler H, Stegeman JA, Raj M, Willeberg P, Candiani D and Winckler C, 2017. Scientific Opinion on the animal welfare aspects in respect of the slaughter or killing of pregnant livestock animals (cattle, pigs, sheep, goats, horses). EFSA Journal 15:4782.

EU Rådet, 2005. Rådets forordning (EF) nr. 1/2005 af 22. december 2004 om beskyttelse af dyr under transport og dermed forbundne aktiviteter og om ændring af direktiv 64/432/EØF og 93/119/EF og forordning (EF) nr. 1255/97

LBK nr 258 af 08/03/2013. Bekendtgørelse af lov om forbud mod slagtning og aflivning af drægtige produktionsdyr og heste i den sidste tiendedel af drægtighedsperioden.

7. Beskrivelse af projektets formål, hypoteser samt materialer og metoder:

Formålet med projektet var at forbedre vores viden om slagtning af drægtige dyr for at fremme dyrevelfærden ved at sikre human behandling af produktionsdyr og produktionsdyrsfostre, hvis mødre bliver slagtet. Omfanget af slagtninger af drægtige dyr kan bruges af de veterinære myndigheder til at tage beslutninger i relation til dette formål.

De specifikke mål var at:

- a) estimere prævalensen af drægtige kvæg og søer ved slagtning i Danmark;
- b) estimere hvor langt henne i drægtigheden de pågældende drægtige dyr var;
- c) undersøge hvorfor drægtige dyr blev sendt til slagtning;
- d) udvikle et nyt værktøj til aldersbestemmelse af kvægfostre.

Vi havde følgende hypoteser:

- i) Prævalensen hos kvæg er høj, da drægtigheden er på ca. 280 dage, og i denne periode kan der ske mange uforudsete begivenheder, der kan påvirke sundhed og dermed dyrevelfærd og produktion. Samtidig kan naturlig insemination være en del af den naturlighed, som der tilstræbes under visse produktionsforhold, og naturlig insemination er vanskelig at styre.
- ii) Prævalensen hos søer er lav, da drægtighedsperioden er på ca. 115 dage, og det er nemmere at forudsige, om en so skal igennem endnu en laktation, eller hun skal udsættes inden insemination. Inseminationer er næsten alle kunstige og kan dermed styres.

Data blev indsamlet ved 3 studier, hvoraf dataindsamling til to studier skete på et kvægslagteri og til et studium skete på et soslagteri. Kvægslagteriet blev udvalgt fordi >20% af de danske kvægslagtninger skete på dette slagteri, og det var muligt at lave de ønskede registreringer på slagteriet. Soslagteriet blev udpeget af Fødevarestyrelsen som ideelt blandt de største soslagterier, idet der dagligt blev slagtet mere end 600 søer.

Studium 1

Studium 1 fokuserede på udvikling af et værktøj til aldersbestemmelse af kvægfostre. Dataindsamling skete fra 20. til 31. marts og fra 18. til 27. april 2017. Studiesubjekterne blev udvalgt i to trin, hvor alle voksne slagtede kvæg af hunkøn blev identificeret efter evisceration ud fra tilstedeværelse af en uterus. Denne blev vurderet for drægtighed ved inspektion og palpation. I tvivlstilfælde og ved drægtige uteri blev disse åbnet, inspiceret og et eventuelt foster trukket ud. Drægtighedsvurdering skete indenfor 45 minutter efter slagting, og indenfor 2 timer var fostret målt og morfologiske karakteristika beskrevet. Hastigheden på processen blev tilpasset disse tidsbegrænsninger for at sikre kvalitet i målingerne fremfor at alle drægtige dyr nødvendigvis blev vurderet. Data egnede sig således ikke til et prævalensstudium. Følgende parametre blev målt: crown-rump-længde, hovedbredde, hovedlængde, vægt, tandfrembrud (antal), behåring (med specifik lokalisation), taktile hår (med specifik lokalisation), kønsudvikling, smagsløg, pigmentering øjne og øjenlåg.

I trin to blev information om race og inseminationsdato for moderen indhentet såfremt denne var kendt. En variansanalyse stratificeret på race med gestationslængde som afhængig variabel og de nævnte føtometriske og morfologiske træk som forklarende variable blev udført med henblik på at karakterisere forklaringsgrad for hver variabel og udviklingstrin. Detaljer om ovennævnte er beskrevet i detaljer i første speciale fra projektet (Krog, 2017).

Studium 2

I studium 2 blev et svineslagteri besøgt over 2 dage (d. 12.-13. september 2017) med henblik på at indsamle data fra mindst 400 søer. Alle søer blev undersøgt for drægtighed ved inspektion og palpation af uterus, og drægtige uteri blev åbnet og fostrene blev talt, ligesom de føtometriske data crown-rump-længde, hovedlængde, hovedbredde og vægt blev registreret.

CHR-nummeret for de drægtige søer blev registreret, og alle besætningsejere forsøgt kontaktet telefonisk med henblik på interview, i hvilket de blev bedt om at angive: om de havde kendskab til, at soen var drægtig; om de vidste, hvor langt henne i drægtigheden, hun var; om hovedårsagen til udsætning; og om deres syn på at slagte drægtige søer.

Gestationslængden hos søerne blev estimeret ud fra publicerede estimatorer (Christensen, 1990; Gjesdal, 1972; Ullrey et al., 1965)

$Alder_{Ullrey} = 21,07 + 0,311 \times crl(mm)$ for perioden 30 dage i gestationen til fødsel

$Alder_{Gjesdal,vægt} = 58,7 + 0,04 \times vægt(g)$, for perioden 40 til 115 dage i gestationen

$Alder_{Gjesdal,hl} = 17,5 + 0,93 \times hovedlængde(mm)$, for 40 til 115 dage i gestationen

$Alder_{Christensen} = (crl(mm) + 70,7)/3.25$, for alle dyr,

idet medianen af de relevante estimatorer for et kuld blev anvendt som gestationslængden for en so.

Prævalensen af drægtige dyr blev opgjort samlet og stratificeret for estimeret gestationsalder.

Studium 3

Studium 3 blev gennemført som et prævalensstudium hos kvæg, idet alle kvæg slagtet på det udvalgte slagteri d. 16.-19. oktober 2017 blev vurderet for først køn og efterfølgende drægtighed ved inspektion og palpation. Drægtige fostre blev dernæst målt og vejede (crown-rump-længde, hovedbredde, hovedlængde og vægt), og deres alder blev estimeret med aldersestimatoren udviklet i studium 1.

Driftslederne fra besætningerne med dyr, der blev slagtet som drægtige, blev forsøgt kontaktet telefonisk inden for 1 uge efter slagtingen. Hver driftsleder blev ringet op indtil 10 gange over 5

dage førend kontakt blev opgivet. De interviewede landmænd blev spurgt om 1) de vidste dyret var drægtigt, 2) den primære årsag til slagtingen, og 3) deres syn på slagting af drægtige dyr.

Prævalensen af drægtige dyr blev opgjort samlet, stratificeret på produktionsform (mælkeleverende og ikke-mælkeleverende), paritet (paritet 0 versus højere) og med opgørelse for forskellige gestationslængder.

Referencer

Christen G, 1990. USK. Udvidet sygdomskontrol. Danske Slagterier, Veterinærafdelingen, 1990, 45 pp.

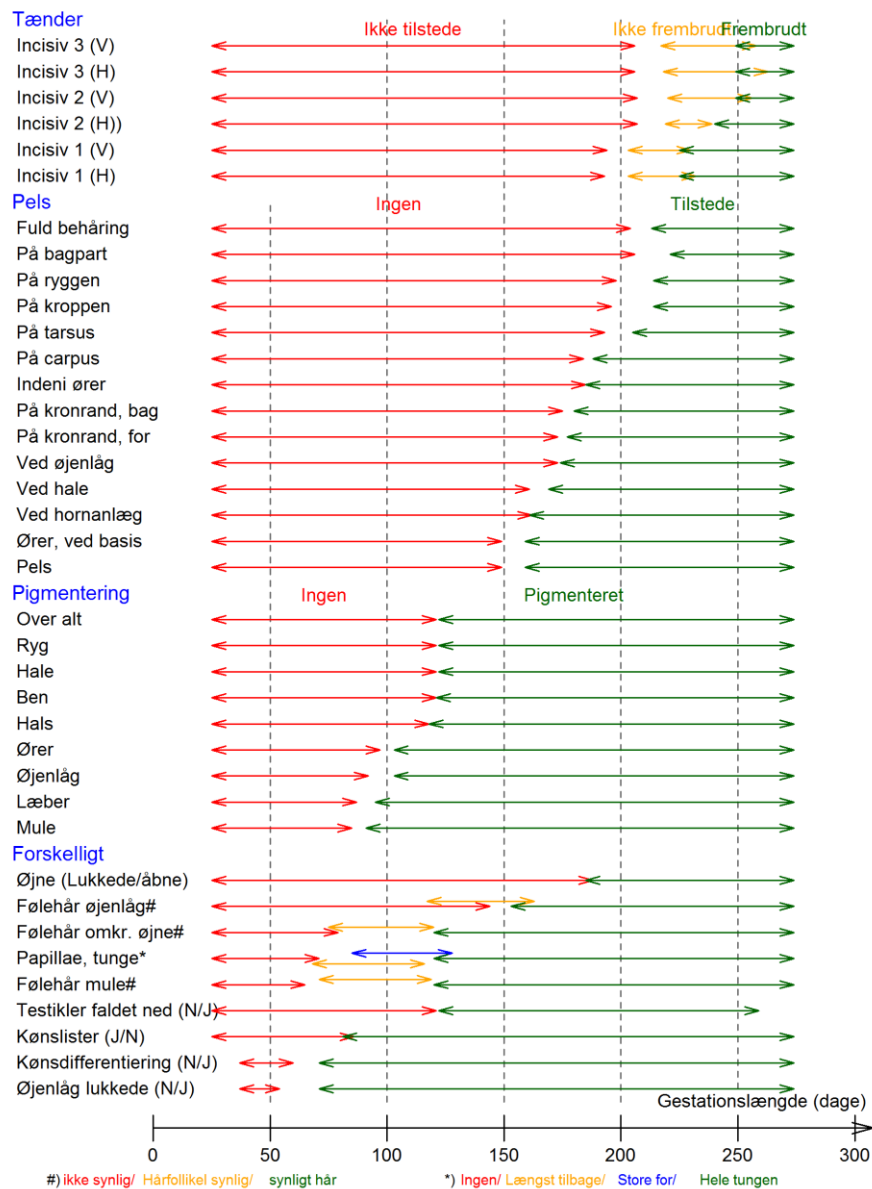
Gjesdal F, 1972. Age determination of swine foetuses. Acta Vet Scand Suppl 40, 1-29.

Ullrey DE, Sprague JI, Becker DE, Miller ER, 1965. Growth of the swine fetus. J Anim Sci, 24, 711-717.

8. Oversigt over projektets samlede resultater (herunder hvordan resultaterne bidrager til at opfylde projektets formål):

Studium 1

Der blev indsamlet data fra 349 drægtige kvæg i studium 1, hvor morfologiske og føtometriske data blev registreret. Udviklingen af de forskellige morfologiske karakteristika er illustreret i figur 1 for alle dyrene registreret som Dansk Holstein. Forklaringsgraderne for hver af variablene fremgår af tabel 1.

Figur 1. Udvikling af forskellige morfologiske karakteristika over gestationsperioden baseret på 247 fostre efter danske Holstein-køer. Hver dobbelt-pil dækker over de midterste 95% af observationerne for gruppen, således at ekstremerne er fjernet. Eksempelvis var 95% af fostrene med lukkede øjenlåg i gestationsperioden 37-54 dage, mens 95% af dem med åbne øjenlåg havde gestationslængder på 59-237 dage. Minimum for sidstnævnte var 25 dage, hvilket ikke er vist.

Tabel 1. Forklaringsgrader (R^2) for morfologiske variable efter univariable analyser for alle 247 dyr af Dansk Holstein racen

Gruppe	Variabel	R2	Gruppe	Variabel	R2
Tænder	Inc1-højre	0.316	Pigmentering	Over alt	0.646
	Inc1-venstre	0.308		Ryg	0.639
	Inc2-højre	0.175		Hale	0.640
	Inc2-venstre	0.174		Ben	0.636
	Inc3-højre	0.196		Hals	0.629
	Inc3-venstre	0.197		Ører	0.565
Pels	Fuld behåring	0.210	Forskelligt	Øjenlåg	0.567
	På bagpart	0.197		Læber	0.510
	På ryggen	0.255		Mule	0.478
	På kroppen	0.273		Øjne, åbne	0.362
	På tarsus	0.307		Øjenlåg	0.239
	På carpus	0.397		Følehår, øjenlåg	0.697
	Indeni ører	0.408		Følehår, omkr. øjne	0.706
	På kronrand, bag	0.495		Følehår, mule	0.698
	På kronrand, for	0.506		Papiller, tunge	0.712
	Ved øjenlåg	0.510		Kønslister	0.428
	Ved hale	0.594		Kønsdifferentiering	0.263
	Ved hornanlæg	0.585		Testikler faldet ned	0.553
	Ører, ved basis	0.660			
	Første tegn	0.641			

Multivariable analyser blev tillige udført med alle de morfologiske variable i tabel 1 samt de føtometriske variable. De morfologiske variable bidrog kun i begrænset omfang til at øge forklaringsgraderne, mens de samtidig bidrog til ekstra usikkerhed på det enkelte dyr. Derfor blev de videre multivariable analyser alene gennemført med de føtometriske variable, dels alene og dels i kombination. Samtidig var der kun få dyr af andre racer end jersey og Holstein med kendt inseminationsdato. Derfor blev en multivariable analyse gennemført for jersey og en for ikke-jersey. Dette resulterede i følgende multivariable modeller med samlede forklaringsgrader på 0.997 for jersey og 0.989 for ikke-jersey.

$$Alder_{jer} = 47.26 + 1.26 \times hv - 0.01 \times hl + 0.56 \times crl + 477 \times v + 544 \times v^2 + 579 \times v^3 + 289 \times v^4 + 116 \times v^5$$

$$Alder_{ikke-j} = 34.39 + 0.38 \times hv + 0.47 \times hl + 0.78 \times crl - 56.4 \times v + 40.6 \times v^2 + 3.4 \times v^3 - 5.2 \times v^4 - 2.6 \times v^5$$

hvor hv=hovedvidde i mm, hl=hovedlængde i mm, crl=crown-rump-længde i cm, og v=vægt i kg. Detaljer om målemetoder findes i Krog (2017).

De anvendte estimater blev vurderet at kunne lave prædiktioner med en præcision på ca. +/-11 dage, men på grund af begrænset datamateriale i den sidste tiendedel af drægtigheden og generelt større usikkerhed i denne periode, blev estimaterne også mere usikre i denne periode.

Studium 2.

Der blev indsamlet data fra 463 søer, hvoraf 10 (2,2%) søer var drægtige. Gestationslængderne for de 10 søer var: 24, 29, 34, 37, 37, 38, 83, 86, 87 og 89 dage, dvs. de umiddelbart fordelte sig i 2 grupper på 3,5-5,5 uger gamle fostre, og en gruppe med 12-13 uger gamle fostre. De 10 drægtige søer stammede fra 9

besætninger, hvoraf 8 landmænd blev interviewet. Blandt de 8 respondenter oplyste 4, at de ikke vidste soen var drægtig, mens resten gjorde. Seks landmænd oplyste årsagerne til slagtinger af syv søer, hvor 3 søer blev slagtet s.f.a. produktionsrelaterede sygdomme, en so var gammel og 3 blev slagtet fordi der var for mange dyr i stalden. Landmændene syn på slagting af drægtige dyr fremgår detaljeret af bilag 1, men overordnet set udtrykte flere landmænd, at falsknegative skanningsresultater kunne være en årsag til udsætning uden, at de vidste at soen var drægtig, mens flere landmænd udtrykte, at de praktiserede masseinsemination for så at slagte dem, der var til overs, men det ville normalt ske tidligt i drægtighedsperioden. Der blev også givet udtryk for, at de på interviewtidspunktet tjente penge på svineproduktionen, så slagting af drægtige søer ville være imod produktionsøkonomien, men hvis der er finansiell krise, kunne man vælge at udsætte flere drægtige for at minimere underskuddet ved produktionen.

Studium 3

I studium 3 blev der i studieperioden slagtet 1627 kvæg på det pågældende slagteri. I alt blev 790 tyre ekskluderet, mens der blev inkluderet 826 hunkvæg fra 231 besætninger. Mindstealderen på et drægtigt dyr var 354 dage, og dette blev sat som mindstealderen for hunkvæg, der blev inkluderet i de videre analyser. Herved blev 814 hunkvæg > 353 dage inkluderet fra 228 besætninger. Af disse var 187 (23%) drægtige, og de 187 drægtige dyr stammede fra 102 besætninger. Et dyr indgik i en dyreværns sag om slagting af dyr i sidste tiendedel, og derfor blev denne landmand ikke forsøgt kontaktet. Blandt de øvrige 101 driftsledere blev 92 interviewet telefonisk, mens kontakt med de øvrige ikke lykkedes.

Prævalensen af drægtige dyr i forskellige strata fremgår af tabel 2. Årsagerne til udsætningerne ses opsummeret i tabel 3, mens detaljerede kommentarer er givet i bilagets tabel B2 og B3.

Tabel 2. Prævalens af drægtige dyr i forskellige gestationsperioder, samlet og stratificeret på produktionstype og paritet baseret på hunkvæg slagtet på et større dansk kvægslagteri d. 16. – 19. oktober 2017

Overall	Antal og prævalens af drægtige kvæg i forskellige gestationsstadier								
	Overall			>1/3 (93 dage [§])		>2/3 (186 dage)		>9/10 (252 dage)	
	N	#	%	#	%	#	%	#	%
Alle hunkvæg	814	187	23%	131	16%	39	5%	3	0.4%
I mælkeleverende besætninger									
Alle	583	130	22%	90	15%	30	5%	3	0.5%
Paritet 0	79	16	20%	4	5%	1	1.3%	0	0%
Paritet >0	504	114	23%	86	17%	29	6%	3	0.6%
Ikke-mælkeleverende besætninger									
Alle	231	57	25%	41	18%	9	4%	0	0%
Paritet 0	135	21	16%	15	11%	1	0.7%	0	0%
Paritet >0	96	36	38%	26	27%	8	8%	0	0%

§) Baseret på en gestationslængde på 280 dage

Tabel 3. Fordeling af årsager til slagting af 168 drægtige dyr, for hvilke driftslederne angav årsagen[§]

Overall	>1/3 (93 dage)			>1/3 (93 dage)	
	n	#	%	#	%
Alle dyr	168	80	48%		
Mælkeleverende besætninger					
Alle malkekvæg	118	56		28	
Produktion	51	17	30%	12	43%
Sundhed	67	39	70%	16	57%
Alder	0	0	0%	0	0%
Ikke-mælkeleverende besætninger					
Alle ikke-malkekvæg	50	24		7	
Produktion	32	15	63%	2	29%
Sundhed	13	6	25%	3	43%
Alder	5	3	13%	2	29%

[§]) Der var ikke data for 12 kvæg fra mælkeleverende og 6 kvæg fra ikke-mælkeleverende besætninger, da landmanden ikke kunne kontaktes eller ikke ønskede at deltage

Drægtighedslængden blev estimeret med estimatoren fra studium 1, og 16% af dyrene blev vurderet af være end 1/3 (93 dage) inde i drægtigheden, mens 5% blev vurderet at være >2/3 (186 dage) inde i drægtigheden og 0,4% (3 dyr) vurderedes at være i sidste tiendedel af drægtigheden. De stratificerede prævalenser fremgår af tabel 2. Der var ikke umiddelbart forskel i mellem produktionssystemerne, men i ikke-mælkeleverende besætninger var sandsynligheden for drægtighed 2-3 gange højere blandt de ældre dyr i forhold til de unge. Samtidig udgjorde de unge dyr dog en større andel i de ikke-mælkeleverende besætninger, med 58% mod kun 16% i mælkeleverende besætninger. Kvier sættes således ikke så hyppigt ud i malkekvægsbesætninger, mens det sker hyppigt i ikke-mælkeleverende besætninger.

Blandt de 92 driftsledere, som indvilligede i at blive interviewet, var 61 fra mælkeleverende besætninger og 31 fra ikke-mælkeleverende besætninger. Femoghalvtreds (90%) af driftslederne fra de mælkeleverende besætninger gav udtryk for, at de vidste at de slagtede dyr var drægtige, mens 20 (65%) fra de ikke-mælkeleverende besætninger angav at vide, at deres dyr var drægtige.

De angivne årsager til udsætning for de 168 dyr, som de 92 driftsledere dækkede, var 5 (3%) s.f.a. høj alder, 83 (49%) s.f.a. produktionsrelaterede forhold, og 80 (48%) af sundhedsmæssige årsager. Fordelingen var anderledes i de sidste 2/3, hvor 30% af driftslederne fra malkekvægsbesætninger og 63% af driftslederne fra ikke-mælkeleverende besætninger angav udsætningsårsagen som produktionsrelateret (tabel 3). Der var noget lavere antal senere i gestationen, hvorfor disse ikke nævnes yderligere, bortset fra i tabel 3. Der blev ikke indsamlet data fra besætninger, som ikke blev registreret at sende drægtige dyr til slagting.

De 92 driftsledere oplyste endvidere, at de vidste, at 148 (88%) af dyrene var drægtige, mens enkelte var overraskede over drægtighedsdiagnosen, da de selv havde en negativ drægtighedsdiagnose. Dette var dog relativt få, da hovedparten af dem, der ikke vidste det, ikke mente at de pågældende drægtige dyr kunne være langt inde i drægtigheden. Mange af landmændene så det som et dilemma at udsætte drægtige dyr, fordi de blev insemineret for at få en kalv og opretholde produktionen. Nogle landmænd valgte dog også at inseminere dyrene for at undgå rastløse dyr, som kan blive brunstige hver 3. uge. Det kan nemlig give urolige dyr, der gør skade på sig selv og andre, men det kan undgås, hvis de er drægtige. Dette blev praktiseret i begge produktionstyper.

I blandt i de mælkeleverende besætninger var det derudover et dilemma på den ene side at beholde et drægtigt dyr, som havde en skade eller sygdom samtidig med, at mange ikke fandt det etisk korrekt at slagte et drægtigt dyr. I de situationer ville man ofte vurdere, om koen kunne klare en laktation mere i produktionssystemet og hvis ikke, så ville hun blive udsat. Der var også flere landmænd, som postulerede, at de ikke sendte drægtigt kvæg til slagtning specielt ikke sent i drægtigheden, men dette var dog ikke altid korrekt. Der var også landmænd, som var meget undskyldende omkring, at de havde slagtet drægtige dyr, men ovennævnte dilemmaer bidrog til, at de havde valgt løsningen med at sende det drægtige dyr til slagtning.

For de ikke-mælkeleverende besætninger blev bedre tilvækst og mere rolige dyr nævnt som årsager til at inseminere dyr, der ellers skulle slagtes. Der var dog også mange tilfælde, hvor drægtighederne var resultatet af naturlighed, idet hunkvæget gik med en tyr. I flere tilfælde var driftslederne ikke klar over, at dyrene var drægtige, da de drægtige dyr var meget unge, og fordi de havde gået med en tyr, som ikke var forventet at være reproduktiv. Detaljerede kommentarer fra driftslederne er givet i bilag 1, tabellerne b2 og b3.

9. Diskussion af projektets resultater:

Hovedresultaterne fra dette projekt var at: a) morfologiske data giver begrænsede muligheder for at estimere gestationslængden generelt over gestationen, mens føtometriske data kan give høje forklaringsgrader på ca. 99%; sidst i gestationen er usikkerheden dog større, hvilket måske delvist skyldes et mere sparsomt datamateriale. Samtidig er datamaterialet for dyr med kendt gestationslængde ofte begrænset til dyr af malkekvægsracer; b) prævalensen af drægtige søer var lavt, med ca. 2% drægtige søer, hvoraf ca. halvdelen var i første 1/3 og halvdelen i sidste 1/3 af drægtigheden; c) prævalensen af drægtige kvæg var markant højere, med samlet set 23% drægtige hos både mælkeleverende og hos ikke-mælkeleverende besætninger. Kun få dyr blev vurderet at være i sidste 1/10 af gestationen, men 5% var i sidste tredjedel; d) de få drægtige søer gav et sparsomt materiale til at opsummere på årsager til drægtighed hos søer; og e) årsagerne til udsætning af drægtige kvæg deler sig primært i produktion og sundhed, mens oftest der også sundhedsovervejelser bag de produktionsmotiverede udsætninger. Mange ønsker ikke at udsætte drægtige dyr, men udsætning af dyr med skader vægter ofte tungere end det etiske aspekt med at udsætte et drægtigt dyr.

Datamaterialet for kvæg må vurderes at være rimeligt solidt, uagtet at kun et slagteri var repræsenteret, men dette slagteri dækker et relativt stort optagområde, og vi forventer ikke umiddelbart geografiske forskelle i landet i øvrigt. Det skal dog overvejes, at studieperioden omfatter efteråret, som kan give en ændret population af slagtninger blandt ikke-mælkeleverende besætninger. Prævalensestimater er således også lavere end fra et tidligere studium på samme slagteri med en studieperiode 29. februar til 16. juni 2016 (Nielsen og Andersen, 2016), hvor 28% blev estimeret at være drægtige, men dette studium inkluderede ikke kvier, og studiet var baseret på drægtighedsdiagnoser med transrektal palpation. Nielsen og Andersen (2016) undersøgte 612 dyr, af hvilke 121 (20%) blev anslået at være i sidste 2/3 af drægtigheden, 35 (5,7%) blev vurderet i sidste 1/3 af drægtigheden og 4 dyr (2,5%) i sidste 1/10 af drægtigheden. De to studier adskiller sig ikke væsentligt fra hinanden, om end der er mindre forskelle, som måske kan forklares i forskelle i studiedesign og underliggende population.

Der var kun begrænsede mængder data for sidste tiendedel af drægtigheden, hvilket gør aldersbestemmelse og vurdering af aldersestimater vanskelig for denne population. Samtidig var der stor set ingen data med kendte inseminationsdatoer for kødkvægsracer. Konklusioner kan derfor vanskeligt omfatte dyr i seneste tiendedel af drægtigheden, og

gestationslængdeestimerne for kødkvæg er formentlig mere usikre. Drægtighedsestimerne bør dog være relativt sikre for drægtigheder over 50-60 dage.

Datamaterialet for svin er begrænset som følge af den lave prævalens. Data var indsamlet på et soslagteri, så prævalensestimateret er et udtryk for prævalensen i sopropopulationen, ikke den generelle svinepopulation, som er væsentlig større. Halvdelen af de drægtige søer var dog mere end 2/3 inde i drægtigheden, hvorfor en vis opmærksomhed skal rettes mod soproproduktionen, hvis regler indføres som i Tyskland, hvor slagting af drægtige søer ikke er tilladt i sidste tredjedel af drægtigheden. Det samme ville være tilfældet for kvæg, hvor en vis andel (5%) slagtes sent i gestationen.

Baggrunden for den tyske lovgivning er dog uklar, da EFSA rapporten angives som baggrundsmateriale for den tyske lovgivning, men EFSA rapporten var ikke offentliggjort ved lovforslagets udarbejdelse, og EFSA mener ikke umiddelbart, at fostre af drægtige dyr påvirkes negativt ved, at moderen slagtes, hvis blot uterus ikke åbnes umiddelbart ved slagtingen (EFSA, 2017). EFSA's median prævalensestimater var 6% samlet set for svin og 0,5% i sidste tredjedel, mens medianerne var 16% samlet set for kvæg og 3%, hvis kun drægtighed i sidste tredjedel blev medtaget. De danske estimater ligger således lidt lavere for søer og lidt højere for kvæg, men EFSA estimaterne var i høj grad udtryk for "modellerede gæt". Derfor skal man være påpasselig med for stringente sammenligninger og blot konstatere, at estimaterne ligger i samme lag.

Årsagerne til udsætning af drægtige kvæg peger på de væsentlige dilemmaer, som kvæglandmænd har, nemlig håndtering af drægtige dyr, som har fået en skade, så de ikke kan være i produktionssystemet og måske hellere skulle sættes ud, men hvor det etisk kan være en udfordring. Dyrevelfærdsmæssigt burde udfordringen være begrænset, da fostret kun med begrænset sandsynlighed vurderes at påvirkes negativt (EFSA, 2017). Samtidig kan visse skader måske forebygges ved at inseminere dyrene, hvorfor man kan argumentere for, at det er godt at inseminere dyrene fra et dyrevelfærdsmæssigt perspektiv. Hvis man samtidig lægger vægt på højere naturlighed, hvor naturlig insemination ligger bag drægtigheden, så er det etiske dilemma bag drægtigheden måske mindre.

Referencer

Nielsen KL, Andersen DB, 2016. Prævalens og årsager til slagting af drægtige malkekøer i Danmark, samt drægtighedslængde ved slagting. Kandidatspeciale, Institut for Produktionsdyr og Heste, Københavns Universitet.

10. Konklusion og perspektivering (herunder forslag til opfølgende projekter):

Det kan konkluderes, at prævalensen af drægtige søer var 2% og drægtige køer var 23%, mens 1% af søerne og 5% af køerne var i sidste tredjedel og 3 køer (0,4%) blev vurderet at være i sidste tiendedel af drægtigheden. Der er væsentlig usikkerhed på estimation af gestationslængden specielt ved lange gestationsperioder, hvorfor ovennævnte skal ses i det lys.

Drægtige søer slagtes sjældent, men når det sker, ved driftslederen det langt fra altid. I de tilfælde kan det være en følge af negative drægtighedsdiagnoser, mens andre slagter drægtige dyr, fordi de praktiserer en politik med at løbe mange dyr og udsætte de svageste.

Drægtigt kvæg slagtes ofte og hyppigt med driftslederens kendskab. En væsentlig årsag er kombinationen af en lang drægtighedsperiode, hvor de drægtige kvæg kan pådrage sig en skade eller sygdom, mens driftslederne normalt har til formål at få drægtige dyr for at opretholde produktionen. Mange landmænd ser det som et væsentligt dilemma, hvor hensynet til dyrenes sundhed synes at vægte højere end det etiske aspekt med at slagte drægtige kvæg. Endvidere

opleves drægtige dyr som roligere dyr af mange, hvorfor insemination af udsætterdyr også vælges til for at reducere risikoen for skader.

EFSA har sideløbende med projektet ikke kunne pege på en væsentlig sandsynlighed for, at slagtning af drægtige dyr påvirker fostret negativt. Slagtning af drægtige dyr har således primært fokus på moderen, som eksisterende regler skal beskytte. Sanktionering i forbindelse med de nuværende regler kan imidlertid vanskeliggøres af, at diagnostik af sene drægtigheder er en udfordring, hvorfor mere præcise diagnostiske kriterier bør identificeres for at løse problemer med at aldersbestemme fostre.

11. Redegørelse for hvordan projektet og projektets resultater har været eller forventes offentliggjort:

Hovedparten af resultaterne er offentliggjort i to specialer:

Krog, CH, 2017. Age assessment of the bovine fetus. Veterinært speciale, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, Københavns Universitet, 74 pp.

Kjølsted SU, 2018. Prævalensen af drægtighed og estimation af drægtighedslængde, på drægtigt kvæg og svin ved slagtning i Danmark. Veterinært speciale, Institut for Veterinær- og Husdyrvidenskab, Københavns Universitet, 25 pp.

De kvægspecifikke resultater er indsendt til publikation i populærvideenskabelig form

Nielsen SS, 2018. Slagtning af drægtige kvæg – prævalens og årsager. Kvægposten, Sektion for Kvæg, Den Danske Dyr lægeforening (indsendt d. 28. februar 2018).

De svinespecifikke resultater forventes publiceret i populærvideenskabelig form

Nielsen SS, 2018. Slagtning af drægtige søer – prævalens og årsager. Indsendes til SEGES.

Tre forskningsartikler er under udarbejdelse

Krog CH, Agerholm JS, Nielsen SS, 2018. Age assessment of foetuses of Holstein cattle.

Manuskript udarbejdet, men finpudsning mangler

Nielsen SS, Kjølsted SU, Agerholm JS, 2019. Slaughter of pregnant cattle: prevalence and reasons.

Nielsen SS, Kjølsted SU, Agerholm JS, 2019. Slaughter of pregnant sows: prevalence and reasons.

De to sidstnævnte manuskripter udarbejdes på baggrund af SU Kjølstedes speciale (afsluttet d. 23. februar) og telefoninterviewene (p.t. opsummeret)

På baggrund af forskningsartiklerne, de nævnte specialer, to tidligere specialer og et igangværende speciale om føtometriske data m.m. for nyfødte kalve laves en samlet faglig artikel med opsummering af resultaterne til publikation i Dansk Veterinærtidsskrift.

Bilag 1. Kommentarer fra landmænd fra telefoninterview om årsager til slagting af drægtigt kvæg og svin

Table B1. Kommentarer fra 8 landmænd fra so-besætninger til spørgsmålet "Kan du i øvrigt fortælle om din holdning til at slagte drægtige dyr?"

L1	"Der var for mange inseminerede dyr. Derfor tog hun den ældste af de inseminerede, så der blev plads i stald. Er ellers i mod at slagte drægtige dyr, da hver drægtig so har mange fostre."
L2	"Der er ingen grund til at slagte drægtige dyr – det er en fejl, formentlig med spray-markering samt med scanning. Jeg ærgrer mig over, at slagteriet ikke længere angiver på afregningen, at drægtige søer er fundet, da man kan bruge det til at kigge sine procedurer (herunder scanningsevner) igennem. Hvis krisen kradser, så sendes flere drægtige søer afsted. Også sent i drægtigheden."
L3	Vi sender ikke noget afsted senere end 3-4 uger.
L4	Ejer: "Vi løber rigeligt med søer og piller de dårligst fra. Disse diskussioner om drægtige dyr – det har ikke en skid med etik at gøre. Vi er kommet så langt væk fra hvordan vi ser på liv. Det er vigtigere med menneskeliv." Driftsleder: "Vi er konsekvente med at løbe en masse. Soen koster ikke meget at fodre på - => Det er bedre med et stabilt produktionsflow. Og hvis der er for mange efter 30-35 dage, så fjernes de ringeste. Det kan være ud fra so-kortsdata såsom antal grise per årso eller sundhedstilstand. At slagte i den sidste 1/10 del af drægtigheden er ikke OK; men ellers er det. Vi løber også mange fordi de restituerer bedre, hvis de er drægtige (det har vi fra en dyrlæge – [dyrlæge xx]) Andelen af drægtige dyr vil i øvrigt være anderledes i lavkonjunkturer eller hvis man sanerer. Her køres lige til grænsen med at slagte indenfor de første 9/10 af drægtigheden."
L5	"Jeg slagter ikke bevidst drægtige dyr – kun ved uheld. Det er min holdning, at det ikke skal finde sted."
L6	"Jeg slagter kun syge dyr, som gøres transportegnede i sygesti. Min praksis er ændret det sidste år, da politikerne ikke vil have, at man skyder dyr, for så får man snart gult kort for høj dødelighed. I stedet skal de færdiggøres til slagting – det er lidt mod min overbevisning, men jeg lytter til hvad samfundet beder om. For 10 år siden havde jeg aldrig en drægtig so, der blev sendt til slagting – kun ved scanningfejl ved drægtighedsundersøgelsen"
L7	"Vi undgår at slagte drægtige dyr. Det er mod min overbevisning. Det kan ske, hvis scanningerne ikke har fundet dem drægtige. Vi bruger Altresyn til at synkronisere brunsttidspunkter. Dermed kan vi styre det nødvendige antal, der skal insemineres. Drægtige dyr slagtes altså hvis der er negativ drægtighedsdiagnose eller hvis soen vurderes ikke at kunne holde til en tur igennem farestalden."
L8	"Søer slagtes normalt ikke, hvis de er drægtige. Det må være en scanningfejl (falsk-negativ). Det er min opfattelse, at vi ikke skal slagte drægtige dyr. Det er i min optik dårligt landmandskab at løbe flere dyr, end der er brug for. Vi kan evt. slagte en so, der ikke kan klare det, men så vil vi oftere vælge at holde hende, til hun har faret, og så aflive hende. Dermed risikere vi ikke at sende en so afsted, som ikke er transportegnet"

Table B2. Kommentarer fra 61 mælkeleverende landmænd til spørgsmålet ”Kan du i øvrigt fortælle om din holdning til at slagte drægtige dyr?”, sorteret efter gestationsmåned

ID	Kommentarer
2. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)	
1	Inderst inde synes jeg ikke om at slagte drægtige dyr, men vi har haft problemer med sundheden efter sammenblanding af disse besætninger, hvor der også er kommet mykoplasmer med ind. Så det skal vi have styr på nu.
2	Ynder normalt ikke at sende drægtige dyr til slagtning, men de havde gået ved tyr og var ikke mere end ca. 2 måneder drægtige, fordi tyren kom ind til dem d. 15. august. Er tidligere kommet til at sende en allersidst i drægtigheden, fordi vi troede hun ikke var drægtig. Det fik vi en bøde for, og det har vi lært af, så nu undersøger vi altid, hvis vi er i tvivl, og det er sidst i drægtigheden
3	Jeg stoler på, at myndighederne opsætter fornuftige regler, som jeg så overholder, sådan at dyrene ikke lider. Vi plejer ikke at slagte mange dyr, der er drægtige, og vi skal ikke slagte højdrægtige dyr. Men vi havde for mange dyr på bedriften i forhold til, hvor mange dyreenheder vi må have.
4	Det er et problem, hvis det er tæt på kælvning, men ikke-drægtige køer kan lave en del uro, så det undgår vi helst. Ellers udsætter vi før det bliver for sent.
3. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)	
5	Har lige overtaget gården, og der er meget uro i flokken, specielt blandt de ældre køer. Har nødslaget to indenfor kort tid, formentlig som følge heraf. Gode køer, som lige pludselig ligger med brækkede ben. Derfor er vi begyndt at inseminere alle dyr, også celletalskøer, som måske skulle slagtes. Når de så bliver insemineret, falder mælkeydelsen og derfor udsættes de. Det går egentlig mod min tidligere filosofi, men jeg vil helst have dyr, der ikke gør skade på hinanden
6	Skal undgå at slagte drægtige dyr. Ærgerligt at inseminere en ko og så ikke udnytte det. Generelt får køer ikke en udsættekode, hvis de er positive i drægtighedsundersøgelse. Synes at sidste 10. del er for langt henne i drægtigheden. Kunne godt se, at det skulle strammes lidt
7	Det er jeg fuldstændig ligeglad med
8	Vi inseminerer ikke udsætterkøer, men man ved jo ikke, hvad der kan ske med de øvrige. Så hvis de bliver syge, må man jo sætte dem ud. Har ikke haft specielt med problemer med uro, selv hvis de ikke bliver løbet – det er jo jerseykøer, og uro har jeg kun oplevet hos de sortbrogede.
9	Vi går efter ikke at slagte i senlaktation, mens i de første 3-5 måneder går vi ikke så meget op i det. Vi inseminerer konsekvent alle dyr og sorterer bagefter. Man kan ikke forudse, hvordan det kommer til at gå en ko, og hun kan jo blive syg eller gå ned i mælk
4. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)	
10	I min verden er dyrene her for at producere mælk og kalve. Men vi holder loven og vi skal sørge for, at det ikke bliver strammere, for kalvene lider jo ikke.
11	Det er helt mod mine principper at vi slagter drægtige dyr, men celletallet røg op og ned. Selvom hun producerede godt med mælk, så valgte vi det i dette tilfælde.
12	Min mor kontrollerer, om reglerne er overholdt ved at kontrollere papirarbejdet, så jeg giver hende en liste med de aktuelle slagtedy. Jeg synes, at reglerne er fair. Jeg synes ikke, at det er fair over for koen at beholde hende hele drægtigheden, hvis hun f.eks. har mastitis. Så er det bedre at udsætte hende, hvis hun har sundhedsproblemer
13	Jeg er generelt imod at slagte drægtige dyr, når vi er tæt på kælvning. Jeg er økolog, så jeg må ikke behandle mine dyr selv efter kælvning, og jeg var bange for at hun skulle behandles, og det ville give problemer ydelsesmæssigt.
14	De danske regler er til at leve med, men det vil blive svært, hvis man skal indføre de tyske med ikke at måtte slagte den sidste tredjedel. Det er nok at man ikke må slagte den sidste måned. Ude i naturen er det jo sådan, at hvis en ulv tager koen, så spørger den jo ikke, om koen er drægtig. Vi inseminerer jo også af to årsager: dels for at få ro en stalden, ellers splitter de brunstige køer jo det hele ad, når de kommer i brunst hver tredje uge. Dels for at få en ny kalv. Men der kan jo nå at løbe meget vand i åen fra insemination til kælvning, så hun kan jo få en skade, så det er bedst at slagte hende.
15	Jeg agerer nok som i Tyskland – 1 måned inden goldning dvs. ca. 2/3 inde i drægtigheden er sidste chance for mig for at vurdere, om koen kan klare at afslutte drægtigheden. Det er jo også en hård proces. Men første gang jeg evaluerer om nogen skal udsættes er inden inseminationen.
16	Slagter kun drægtige dyr, hvis der er noget galt, som her, hvor vi ikke kunne malke hende
17	Når de kommer for tæt på så er det et problem, men i tidlige drægtigheder er det OK. En ko på udsætterlisten, som ikke er drægtig, kan dog også lave meget ravage

- 18 Har ammekøer og vil ikke have god plads i vinter hvis hun er syg. Jeg udsætter kun drægtige dyr, hvis de har sundhedsproblemer, og det gøres tidligt, som med hende her, der var ca. 4 mdr. henne. Bankerne slagter lige til sidste lovlige dato, når der er krise. Det har jeg lige oplevet, og det synes jeg ikke om. Der burde man få en ny mand til at passe de dyr i stedet for at slagte dem.
- 19 Det er OK, hvis det er tidligt. Jeg vil normalt ikke slagte køer, hvis de er drægtige – det er lidt trælst. Men hvis de har sundhedsproblemer, så kan man være nødt til det
- 20 Det skal helst ikke ske, at de er drægtige, når de slagtes, men vi sender dem afsted, hvis de er syge. At man må slagte op til 4 uger før, det synes jeg er lige sent nok. Vi har godt nok problemer med, at de springer meget rundt, hvis de ikke bliver løbet, når de er brunstige, men det gør vi altså ikke rigtigt noget ved
- 21 Holder os til loven for vi skal ikke slagte lige op til kælvning. Vi skal jo også kunne slagte, hvis der opstår et problem, hvor hun kommer til at lide
- 22 De sidste 3 mdr. i drægtigheden vil vi ikke slagte dem – kun hvis de har en negativ drægtighedsdiagnose. Har haft en med negativ drægtighedsdiagnose, som var drægtig, og som vi fik en bøde for. Normalt vil vi, hvis vi er i tvivl, få drægtighedsundersøgt inden slagtning
- 23 Kunne ikke finde på at slagte allersidst i drægtigheden, heller ikke så langt, som man må. Det synes jeg er etisk forkert og jeg vil ikke risikere at få en bøde. Hvis de ikke er så langt henne, så er det OK. Jeg inseminerer også for at få ro i stalden, men sætter så oftest ud, når hun har fået næste kalv
- 24 Jeg har det ikke så godt med det, men hvis en ko har problemer med at holde til næste laktation, så sætter vi hende hellere ud. Det er lidt som at vælge mellem pest eller kolera i de situationer.

---

5. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 25 Er ved at udvide, og beholder ellers alt hvad der kan kravle og gå. Men de havde ingen mælk og vejede 800 kg og var kæmpestore, samtidig med at de kun var 3 måneder inde i drægtigheden. Synes at det er vildt, at man kan slagte indtil 250 dage i drægtigheden. Det skulle ikke være mere end 200 dage – så længe kalven er levedygtig bør man ikke slagte den drægtige ko.
- 26 Hvis de ikke bliver for højdrægtige, er det ikke et problem at slagte, men vi undgår at slagte højdrægtige dyr
- 27 Vi løber aldrig slagtekøer, som det ikke er meningen, at vi skal holde på. Det sker dog, at der sker noget med koen, så vi må sætte hende ud alligevel. Men her blev hun udsat fordi hun ikke var drægtig – og det var jo så ikke korrekt. Det er ærgerligt.
- 28 Vi har enkelte gange inden for de sidste 10 år vurderet, at en ko ikke kunne overleve en kælvning, selvom hun var tæt på goldning. Ellers slagter vi ikke sendrægtige dyr. Vi løber ikke køer, som vi ikke tror kan få en kalv mere. En kælvning er jo også en belastning, Jeg vil ærgre mig over at slagte en drægtig ko, for så har jeg jo ikke vurderet rigtigt om hendes egenskaber til at kunne klare den belastning, som en kælvning jo også er
- 29 Hende her var kun 3 mdr. drægtig. Det tjekker jeg altid. Det burde generelt ikke ske, at man sender en drægtig ko til slagtning, men beslutning kan ændres, hvis der er sundhedsproblemer (med ben, yver eller andre problemer). Vi vurderer os selv på at have høj dyrevelfærd og gøre det rigtige, men det er ikke altid nemt når der er forskellige problemstillinger med drægtighed i forhold til sygdom.
- 30 Hvis de er for langt henne, dvs. senest ved goldning (8 uger før), så slagter vi dem ikke
- 31 Holdningen er, at de ikke slagtes, hvis de er mere end halvvejs. Så må jeg blive noget bedre til at se, hvem der skal udsættes. De slagtes dog, hvis der tilstøder dem noget alvorligt. Jeg bruger ikke at inseminere for at få mere ro i stalden – det bryder jeg mig ikke om, og det kan jeg heller ikke styre.
- 32 Jeg bryder mig ikke om at slagte drægtige dyr, kun hvis der er en god begrundelse såsom at sundhedsproblemer med dårlige ben. Jeg ønsker ikke at slå fostre ihjel, og vi tager normalt udsætterbeslutningen før vi inseminerer af samme grund

---

6. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 33 Ikke noget, som jeg normalt gør. Gør det kun, hvis de har sundhedsproblemer, eller hvis de går fra mælken
- 34 Jeg vil helst ikke slagte drægtige dyr, med mindre der er en sundhedsmæssig årsag som f.eks. halthed
- 35 Så længe vi holder os inden for lovgivningen er et OK, når man ser på det sundhedsmæssige. Det er svært at håndtere velfærdsmæssigt, hvis vi ikke kan slagte en ko med halthedsproblemer og mastitis – som formentlig alligevel ende med en aflivning. Så er det bedre at slagte tidligt. Hvis man blot har for mange dyr, så bør man ikke slagte drægtige køer.
- 36 Det er lidt af et dilemma. Vi løber generelt alle, fordi de ellers tumler meget rundt, og vi får meget uro tit med skader til følge

- 37 Jeg inseminerer ofte for at få ro i stalden, men det er sjældent, at jeg udsætter dyr sent i laktationen. Fire uger før kælvning er for sent. Det er bedre med 2 måneder. Eller med 12 uger. Ellers tænker vi i hvert fald kraftigt over, om hun skal afsted. Ellers må vi få dyrlægen til at skrive en attest.
- 38 Jeg kan godt se, at man nok ikke burde gøre det, men hvis de har dårlige ben, så er det OK. Ellers skal man jo aflive i stedet, og så er vi jo lige vidt. Somme tider kan man dog også være i tvivl, og så bliver de undersøgt. Men det kan være svært at vide, hvor langt de er henne i drægtigheden ved en sen drægtighedsundersøgelse
- 39 Vi tilstræber ikke at slagte højdrægtige dyr, men de lavdrægtige kigger vi ikke meget på. Normalt slagter vi ikke inden for den sidste ½ af drægtigheden. Hvis de skal udsættes, vil jeg normalt ikke inseminere. Hvis der er uro s.f.a. voldsomme brunster, så inseminerer vi eventuelt, men det er ikke så tit.
- 40 Når vi slagter dyr er de næsten alle drægtige, fordi vi ved ikke, hvilke køer, der skal udsættes. Vi vurderer først ved goldning, om hun skal blive i besætningen. Vi løber også alle dyr for at holde ro i stalden, så vi ikke hver dag har 10-15 brunstige køer, der springer rundt på hinanden. Det giver bare mange skader.
- 41 Vil helst undgå at slagte drægtige dyr, men vil ikke holde liv i et dyr, hvis det giver gener for koen. Hvis det er en velgående ko, må man for min skyld gerne forbyde slagtning i sidste 3. del af drægtigheden.

---

7. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 42 Vil helst undgå at slagte drægtige dyr, men vi har en produktionsvirksomhed, og vi ved ikke, hvad der kan ske med en ko efter, at den er insemineret, og vi inseminerer jo for at få en kalv mere og holde gang i produktionen.
- 43 Har mælkeproduktion og derfor fokus på, at kørerne producerer mælk. Vi slagter helst ikke drægtige dyr.
- 44 Jeg har det ikke godt med at slagte drægtige dyr. Det er jo spild, specielt hvis de er 6-7 måneder henne, og man er nødt til at tage højde for deres sundhed
- 45 Vi slagter aldrig de drægtige ca. 2 mdr. før – sjældent efter at de er goldet, hvilket sker omkring 8 uger før kælvning. Vi inseminerer alle dyr. Primært for at få ro i stalden, men også fordi en beslutning om at udsætte en ko kan blive omstødt, hvis hun gør det godt og en anden gør det knap så godt.
- 46 Prøver at undgå at slagte drægtige dyr, men det sker eventuelt som lavdrægtige. Synes egentlig ikke, at det var helt perfekt med hende her, der var et halvt år inde i drægtigheden. Synes faktisk at det er sent at måtte slagte indtil 250 dage ind i drægtigheden.
- 47 Normalt sender vi ikke drægtige dyr afsted, med mindre der er en årsag som med disse to. Vi undgår også uro i stalden ved at inseminere dem, men ikke udsætterkørerne
- 48 Det eneste, der interesserer mig er hvor langt henne i drægtigheden de er. 70% af mine køer er drægtige, og bare det er inden 60-80 dage før kælvning, at de udsættes, så er det fint. Hver 3. uge springer de brunstige køer jo også rundt, hvis de ikke bliver drægtige, og det giver jo uro og skader
- 49 Der skal være en ualmindeligt god grund såsom uheld eller skade til at slagte en ko i den sidste 3. del – ellers skal hun jo beholdes. Som udgangspunkt skal man beholde drægtige dyr – det er jo det, det hele går ud på
- 50 Drægtige dyr skal som udgangspunkt ikke slagtes, specielt uden for lovens grænser. Vi løber kun dem, der ikke har en udsætning hængende over sig, men det kan ske, at de får en sundhedsdefekt, der betinger, at de skal sættes ud. Vi udsætter ikke, hvis produktionen er påvirket eller for at få ro i stalden, for der er altid andre, der skal udsættes først.
- 51 Vi slagter ikke drægtige køer, det var en nødløsning. Vi synes, at det er synd, hvis hun skal starte næste laktation med ketose, fordi erfaringen siger, at hvis hun holder op med at give mælk tidligt, så bliver hun en problemko med ketose i næste laktation
- 52 Vi prøver at undgå at slagte drægtige køer – det har vi haft meget fokus på de sidste 3 år. Vi løber ikke udsætterkøer, men ved akut sygdom kan det være nødvendigt at få dem ud. Er meget fokuseret på at undgå det og har ikke problemer med uro i stalden, selvom de ikke er løbet.
- 53 Jeg kan ikke lide at sende dyr til slagtning, hvis de er drægtige, og hvis det sker, skal de ikke være mere end 5-6 måneder drægtige. Det skal dog helst ikke ske

---

8. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 54 Når de er højdrægtige som hende her, så er det ikke så godt, men tidligt i drægtigheden er det fint. Det er at foretrække, fordi de giver ro i stalden at have drægtige dyr, mens det giver meget uro hvis de er brunstige hver 3. uge. For nylig måtte vi aflive en efter et benskred, da der havde været uro i stalden
- 55 Det er etisk forkert. Har det skidt med det. Men hvis de ikke malker godt, og der er lang tid til kælvning, så slagtes de. Det er ikke etisk korrekt, men hvad skal man gøre?
- 56 Det har jeg ikke tænkt så meget over, men det er vel acceptabelt, bare det ikke er de sidste 4 uger før kælvning

- 57 Det er synd at slagte drægtige dyr, men ved sundhedsproblemer skal man have muligheden for at udsætte. I samråd med dyrlægen blev det besluttet at udsætte dem, da det blev vurderet, at de ikke kunne holde til en tur mere gennem systemet. Det er en fin grænse, som vi har det nu
- 58 Udvælger generelt slagtedyret først i laktationen, så de bliver ikke insemineret. Er dog glad ved at kunne udsætte køer, hvis de viser sig ikke at kunne klare en laktation mere.
- 59 Jeg har lige overtaget driftsledelsen fra min driftsleder, der har købt egen gård. Og jeg ville sortere ud i de sundhedsmæssigt ringeste dyr. De skulle ikke have været insemineret, og jeg vil ikke selv inseminere dyr på udsætterlisten, som det er sket. Der kan dog også insemineres dyr, som efterfølgende får nogle forhold, der betinger, at man er nødt til at slagte dem. Der kan også opstå uro i stalden, hvis vi har for mange ikke-drægtige dyr, som bliver brunstige og giver hinanden skader, når de springer rundt. Det koster dog også penge at inseminere, så vi vil sjældent løbe disse.
-

9. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 60 Vi vil helst være fri for at slagte drægtige dyr, men somme tider kan det være nødvendigt af sundheds- eller produktionsmæssige årsager. Vi har i dag nødslagt en drægtig ko med et brækket ben.
- 61 I første halvdel er det OK, men ikke senere. Vi sender 250-300 hundyr til slagting hvert år, og alle bliver undersøgt, men det sker, at der er en smutter. Det koster så 5000 kr. første gang og 15000 kr. 2. gang. Det straffes hårdere end dummebøder fra rockere
-

Tabel B3. Kommentarer fra 31 ikke-mælkeleverende landmænd til spørgsmålet ”Kan du i øvrigt fortælle om din holdning til at slagte drægtige dyr?”, sorteret efter gestationsmåned

ID	Kommentar
2. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)	
62	Har fedekvæg, så hun har gået med tyr, og så er det næsten umuligt at undgå. Jeg gør alt for at undgå, at de bliver slagtet, når de er mere end 4-5 måneder drægtige.
63	Har 10 ammekøer. Det gibber lidt i mig, når du siger, at hun var drægtig, fordi jeg vidste det ikke. Det har jeg det lidt skidt med. Har købt en ungtyr, som skal være min avlstyr til næste år, men som jeg har lært, burde han ikke være gammel nok. Men det var han så.
64	Jeg var næsten helt sikker på, at hun ikke var drægtig, for tyren sprang først på hende for 3 uger siden. Det er jeg meget imod – at man sender drægtige dyr til slagtning, og hvis jeg er i tvivl, så undgår jeg altid at sende dem afsted. Det skal jeg altså passe noget bedre på med. Det er jeg meget ked af.
65	Slagter normalvis aldrig drægtige køer, og det var en fejl, at det var sket
66	Vi har ammekøer, der går med tyren. Derfor kan vi ikke undgå, at de bliver drægtige, men de har kælvet for ikke så længe siden, så vi vidste, at de ikke var mere end 3-4 mdr. henne. Det er jo lidt – vi gør det kun, når det er nødvendigt og kan ikke undgå, at de bliver drægtige, når de går med tyren. Vi sender dem også tidligt afsted.
67	Har slagtekalveproduktion og lidt Hereford dyr. Dyrene har gået ved tyr, så har ikke helt styr på, om de er drægtige. Men 209 var ”helt sikkert” tyregal d. 2/10, og derfor regnede ikke med, at hun var drægtig. Normalt går dyrene sammen, og når de er tyregele hver 3. uge kan det være godt, at de bliver løbet. Ellers kan de splitte det hele ad. Vi venter med at slagte kvierne til de er 16 måneder gamle, og er de længe begyndt at blive brunstige og nogle bliver så også drægtige. Er vi i tvivl om de er drægtige og er de måske meget langt henne, så får vi dem drægtighedsundersøgt. Det er OK at slagte drægtige dyr, bare de ikke er for langt henne
68	Jeg har ammekøer og har normalt ingen holdning til emnet, hvis vi ikke er for tæt på kælvning. Der skal vi ikke slagte de drægtige
3. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)	
69	Vi har fedekalve, og vi udsætter ikke drægtige køer. Det gør man ikke – kun hvis der er sundhedsproblemer
70	Jeg sender ikke drægtige dyr til slagtning, kun ved fejl eller nødlidende dyr. Ikke langt henne drægtige. De her havde horn og jagtede de øvrige dyr i flokken
71	Dyrene går sammen med tyren dagligt (i juli måned), så bliver de jo drægtige. De er løbet på naturlig måde, og bare de ikke er for langt henne i drægtigheden, ser jeg ingen problemer med, at de bliver sendt til slagtning drægtige. De to blev udsat fordi de var gamle og tunge – vil hellere have nogle unge ind i stedet.
72	Det er problematisk med fluemastitis, når man ikke længere har øremærker. Det giver problemer så man evt. må udsætte en drægtig ko. Generelt synes jeg, at det er for langt henne i drægtigheden, at man må udsætte drægtige dyr, med mindre de har problemer med sundheden.
73	Hundyrene går med tyr, og så bliver de drægtige. Hvis det er tidligt som hende her, der skulle kælv om 7 måneder, så er det ikke et problem. Det er fint som reglerne er nu – det synes jeg er passende.
4. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)	
74	Man skal ikke slagte drægtige dyr indenfor de sidste 3-4-5 måneder af drægtigheden. Men det undrer mig, at hun var drægtig, for hun har kun gået sammen med sin søn, der var ca. 1,5 år gammel og blev slagtet samtidig med. Der har ikke været andre tyre derinde hos dem.
75	Det gør jeg ikke i [Fik ikke sagt yderligere]
76	Havde fået kalv i juni, og har gået ved tyr, så det kan ikke være langt, at hun er henne. Har ellers normalt ikke drægtige dyr til slagtning
77	Vi har Hereford og er sådan nogen slags bymennesker. Og vi mener, at man ikke slagter drægtige dyr, kun hvis der er en mekanisk skade eller praktiske problemer. Vi har opdelt, så det er muligt at have de dyr, der ikke skal løbes, holdt adskilt fra dem, der skal løbes. Vi kører med naturlig bedækning.
78	Det var lidt uheldigt, jeg vidste ikke, at hun var drægtig. Vi har ammekøer, og hun er gået med en tyr, men hvis jeg havde vidst det, havde hun måske fået lov at blive. Det er ikke rimeligt at slagte dem lige op til kælvningstidspunktet, med mindre der er problemer.
79	Jeg har fedekvæg, og de går jo med en tyr, i hvert fald en periode. Så er det ikke så nemt at styre, at de ikke bliver drægtige. Det er jo ikke nemt at se, om de er drægtige, for de sætter jo ikke yver som malkekvæg, men jeg kan da normalt se, når de er højdrægtige. Fire uger før er måske lige tæt nok på, for man skal ikke slagte højdrægtige dyr. Et par måneder før havde måske være bedre, og nogen dyr skal jo væk, så må vi sørge for, at de ikke kommer for tæt på. Det giver også ro, når der ikke er for mange brunstige dyr i flokken. Jeg er 83 år gammel, og det skal ikke være som i gamle dage, hvor soen fødte på slagteriet. Det var noget svineri.

---

5. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 80 Har ingen speciel holdning til det, bare vi holder os inden for loven. Vi sender dem jo afsted i forholdsvis god tid inden kælvning. Vi har kun 6-8 køer, og de går ved tyren, så de bliver jo drægtige. Tyren er først kommet i januar.
- 81 Hun var en brummer. Regnede med, at hun var drægtig, men var ikke 100% sikker. Men når man har dyrene gående sammen, så er det umuligt at holde tyre og køer adskilt. Det er også nemmere at få dem i vækst, når de er drægtige. Giver bedre huld. Giver også mere ro med drægtige dyr – pokker til uro, når de er tyre-gale.
- 82 Har en ammekobesætning, og der går tyren tit sammen med dyrene. Han var dog taget fra, og flere af de andre sprang på den aktuelle ko, så regnede ikke med, at hun var drægtig. Det bliver dog ikke undersøgt systematisk. Synes at en måned før er absolut det seneste, at man bør sende køer afsted, og vil normalt ikke sende dem afsted senere end ½ år inde i drægtigheden.
- 83 At sende til slagtning 3-4-5 uger før kælvning er for tæt på, og jeg vil klart støtte om en skærpelse af loven. Den sidste 3. del som i Tyskland lyder som en mulighed. Vores dyr går med tyr på eng i løbet af sommeren, og så bliver de drægtige. Hvis et ko skal væk, skal man undgå, at hun bliver drægtig, men det er sværere i en produktion, hvor koen går sammen med tyren.
- 84 Min holdning er, at man ikke skal slagte drægtige dyr. Har overtaget besætningen d. 1. juli og har ikke haft indflydelse på, hvem der er lukket til tyr. Synes det var synd at lade hende gå med de andre køer når hun var bange for dem.
- 85 Jeg slagter helst ikke drægtige dyr. Udsætterdyr går ikke med tyr, men moderdyrene går principielt set altid. Vi har dog kun ca. 10 dyr.
- 86 Har ikke køer, men slagtekalveproduktion. Vil helst undgå at slagte drægtige dyr, men somme tider springer dyrene sammen. Hvis kvien er i sidste måned af drægtigheden, vil jeg hellere have kalven.
- 87 Vores dyr går ved tyr for at få dem til være mere rolige, så det er bevidst, at de bliver drægtige. Vores dyr bruges til naturpleje, og hvis der ikke er en tyr med dem, så bliver de jo brunstige og urolige. Vi har også et hegn med en flok uden tyr. Der er tit ballade, når de er i brunst. Det vil være et problem at få Viking til at give en specifik drægtighedsdiagnose sent i drægtigheden, hvis grænsen sættes til sidste 3. del.
- 88 Generelt er det noget svineri at udsætte drægtige dyr, men 4-5 måneder henne kan ikke være et problem. Hvis de er >5 mdr. gamle, så holder vi dem og får kalven inden de slægtes. Vi har haft dem gående med foldtyr, som kom væk i maj – næste år skal dem, der skal slægtes, ikke gå med tyr
-

6. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 89 Det virker tåbeligt i kødproduktion at slagte drægtige dyr – kalvene er jo det, som vi lever af. Hvis de er tidligt i drægtigheden kan det jo være svært at vide om de er drægtige, og det vidste jeg ikke, at den var.
-

7. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 90 Tager helt afstand fra det – det var virkelig ærgerligt. Har ammekøer, så de går normalt med tyr. Troede at den gamle tyr var steril, men fik 5 kalve med den nye tyr, som ikke har gået med hende her. Men han har så ikke været steril. Det var altså ærgerligt!
- 91 Har ammekvæg og de går med foldtyr. Det er ikke til at have en flok med en tyr og så styre, hvem der bliver med kalv. Men udsætning afhænger af, hvor langt de er henne. Hvis der kun er et par måneder igen, så er det for langt at gå. Men vi skal også kunne være i stalden, og det giver meget uro, hvis de er i brunst hver 3. uge. Aktuelt var de lige taget fra deres kalve, der var ca. 6-7 måneder gamle, og derfor kunne de ikke have været sidst i drægtigheden
-

8. gestationsmåned (for det estimeret ældste foster fra besætningen)

- 92 Drægtige dyr skal ikke slægtes, og jeg vil gerne undskylde for, at hun blev sendt afsted drægtig. Men hun havde dårlige ben, og jeg var inde og undersøge reglerne. Og jeg vurderede, at det var bedst at hun blev sendt afsted til slagtning med de regler, som vi har. Det er aldrig sket før, og jeg løber normalt kun dyr, som jeg vil beholde. Det var meningen, at hun skulle være blevet i besætningen 5-7 år mere.
-